

HANS EN GRIETJE.

AN de zoom van een groot bosch woonde in een bouwvallig hutje een arme houthakker met zijn vrouw en twee kinderen: het jongetje heette Hans en het meisje Grietje.

De man verdiende weinig, zoodat er niet veel te eten was, en eens, toen de oogst mislukt was en alle voedsel nog veel duurder dan anders, kon hij niet eens meer het dagelijksch brood voor zijn gezin koopen. Ze hadden die dag bijna niet gegeten. Hongerig gingen ze naar bed en de man was zoo bezorgd hoe het verder gaan moest, dat hij de slaap niet vatten kon en almaar in bed lag rond te woelen. Eindelijk kon hij 't niet langer uithouden: hij maakte zijn vrouw wakker en zei: „Wat moeten we toch beginnen? hoe kunnen we onze arme kinderen te eten geven, als wij niets meer voor ons zelf hebben?”

„Ja man,” antwoordde de vrouw, „daar weet ik ook geen raad op. Het eenige zou zijn, dat we morgen voor dag en dauw naar het bosch gaan, waar dit het dichtste is, en dat we de kinderen meenemen; dan leggen we daar een vuur voor ze aan en geven elk een stukje brood; wij gaan dan aan ons werk en laten hen daar alleen achter. Ze kunnen dan de weg niet meer terugvinden naar huis; misschien komen ze dan bij andere menschen terecht, die beter voor hen kunnen zorgen dan wij.”

„Nee, vrouw,” zei de man, „dat doe ik niet. Dat zou ik niet over mijn hart kunnen verkrijgen, om de kinderen alleen in het groote bosch achter te laten; ze zouden daar immers door de wilde dieren verscheurd kunnen worden!”

„Och man, stel het niet te erg voor,” zei de vrouw. „Als we hier blijven, moeten we zeker alle vier van honger sterven, en dan mag je vast morgen al beginnen om doodkisten voor

ons allemaal te timmeren; maar als je doet wat ik zeg, dan heb je nog kans dat we allemaal gered worden." En de vrouw, die eigenlijk niet de echte moeder van de kinderen was, want anders zou ze dit plan nooit bedacht kunnen hebben, zeurde zoo lang en drong er zoo op aan, dat haar man eindelijk toegaf. „Maar ik heb toch erg met de arme kinderen te doen," zei hij. „Ja, ik ook," zei de vrouw, „maar het is de eenige kans."

De beide kinderen hadden ook niet kunnen slapen van de honger en hadden het gesprek tusschen vader en moeder gehoord. Ze begrepen nu welk gevaar hen bedreigde. Grietje schreide wanhopig, met haar gezicht in het kussen, dat vader en moeder haar huilen niet hooren konden, en zei tegen Hansje: „nu is het met ons gedaan."

Maar Hans was flinker en troostte zijn zusje. „Huil maar niet Grietje," fluisterde hij; „ik zal er wel wat op vinden." En toen vader en moeder eindelijk sliepen, stond Hans zachtjes op, trok zijn kleeren aan, maakte heel stil de deur open en sloop naar buiten. Daar was het heldere maneschijn, en de witte kiezelsteentjes die voor het huis lagen, schitterden als zilverstukjes. Hans bukte zich en begon die steentjes op te rapen en in zijn zakken te steken, zoo lang tot zijn zakken vol waren. Daarna sloop hij weer naar binnen en fluisterde Grietje toe: „Wees maar gerust, zusje lief, en ga maar lekker slapen: God zal ons niet verlaten." Toen ging hij in zijn bedje liggen en sliep aanstonds in.

Zoodra de dag begon aan te breken, nog voordat de zon was opgegaan, kwam de vrouw de beide kinderen wekken. „Vlug, kinders, je bed uit! We gaan allemaal naar het bosch om hout te sprokkelen." Toen gaf ze aan elk een stukje brood en zei: „daar heb je wat voor vanmiddag, maar eet het niet dadelijk op, want je krijgt de heele dag niets meer." Grietje nam het brood aan en stak het onder haar schortje, ook dat voor Hans, want

die kon het niet bergen: zijn zakken waren al vol steentjes. Daarna gingen ze allen te zamen op weg, het bosch is

Toen ze een eind op weg waren, bleef Hans stil staan en keek om, naar hun woning, en dat deed hij telkens weer. De vader merkte het en zei: „Hansje, wat is er toch dat je telkens omkijkt naar de hut; kom toch mee en loop flink door.”

„Och vader,” zei Hans, „ik kijk naar mijn witte poesje, dat zit boven op het dak en dat wil me goeiendag zeggen.”

„Maar jongen,” zei de vrouw, „dat is je poesje niet, dat is de morgenzon, die op de schoorsteen schijnt.”

Dat wist Hans ook wel; hij had ook niet echt naar zijn poesje gekeken, maar hij had telkens een van zijn witte kiezelsteentjes op het pad laten vallen.

Toen ze midden in het bosch gekomen waren, zei de vader: „Nu gaan we hout sprokkelen, kinderen; dan ga ik een vuur aanmaken, dat jullie je warmen kunt.” Hans en Grietje gingen ijverig aan 't werk, en spoedig hadden ze een berg takken op elkaar. Vader stak het hout aan,

„Och vader,” zei Hans, „ik kijk naar mijn witte poesje”.

en toen de vlam flink opsloeg, zei de vrouw: „Ga nu maar bij het vuur liggen rusten, kinderen, dan gaan vader en ik in het bosch hout hakken. Als we klaar zijn komen we jullie afhalen.” Hans en Grietje gingen bij het vuur zitten en keken naar de felle vlammen, en gooiden nu en dan nog een tak er op, want ze hadden niets anders te doen. En toen het middag werd, aten ze hun stukje brood, dat Grietje bewaard had. In de verte hoorden zij de slagen van de bijl, en wisten daardoor dat hun vader nog in de buurt was. Maar het waren geen bijslagen, wat ze hoorden; het was het geluid van een tak, die hun vader aan een doode boom gebonden had en die door de wind daar tegen aan sloeg.

Langzamerhand werden de kinderen moe, hun oogen vielen dicht en ze raakten vast in slaap. Ze sliepen uren achtereen door, en toen ze eindelijk wakker werden, was het al nacht, het vuur was uitgegaan en het was stikdonker. Grietje begon te huilen en zei: „hoe moeten we nu uit het bosch komen?” Maar Hans troostte zijn zusje en zei: „wacht nog een beetje, tot de maan opkomt, dan zullen we de weg wel vinden.” En zoodra de volle maan tusschen de boomen van het bosch doorscheen, nam Hans zijn zusje bij de hand, en hij keek naar de kiezelsteentjes die hij had laten vallen, en die als zilver in het maanlicht glinsterden en hem de weg naar huis wezen. Ze liepen de heele nacht door het bosch terug, en kwamen bij het aanbreken van de dag weer aan het hutje van hun vader. Ze klopten aan de deur, en toen de vrouw opendeed en zag dat het Hans en Grietje waren, zei ze: „Jullie stoute kinderen, waarom heb je zoo lang in het bosch geslapen? we dachten dat jullie niet meer terug wilden komen.” Maar hun vader was blij dat ze er weer waren, want het had hem toch verdriet gedaan ze zoo alleen achter te laten. Vooral omdat hij juist weer wat verdiend had, zoodat hij zijn vrouw en kinderen weer brood kon geven.

Maar het duurde niet lang of die verdienste was op, en het was weer bittere armoede. Op een nacht hoorden de kinderen dat de vrouw tegen haar man zeide: „Nu is al ons eten weer op, we hebben alleen nog maar een half brood, en dan moeten we verhongeren. Er is niets aan te doen, de kinderen moeten weg; we zullen ze veel dieper het bosch in brengen, dat ze de weg niet weer terug kunnen vinden, dat is onze eenige kans op redding.” Maar de vader kon er niet toe besluiten; hij dacht dat het beter zou zijn het laatste stukje brood zamen te deelen en dan maar allemaal te verhongeren: het waren toch zijn eigen kinderen. Maar de vrouw was niet de echte moeder en dacht er anders over; zij liet zich niet van haar gedachte afbrengen. „Nu gaan we vast allemaal dood, en als je mijn plan uitvoert, worden we misschien allemaal wel gered,” zei ze. „En je hebt het al eens goedgevonden, dus nu kan je het wel weer doen.” Daar kon de man niet veel tegen zeggen.

De kinderen waren nog wakker en hadden dit heele gesprek gehoord, evenals de vorige keer. Toen de ouders sliepen, stond Hans weer stilletjes op om buiten kiezelsteentjes op te rapen, maar ditmaal had de vrouw de deur gesloten, zoodat Hans niet naar buiten kon. Maar hij troostte zijn zusje en zei: „Huil maar niet, Grietje en ga maar zoet slapen, Onze lieve Heer zal ons wel helpen.”

's Morgens vroeg kwam de vrouw de kinderen uit bed halen. Zij kregen elk hun stukje brood, maar dat was nog kleiner dan de vorige keer. Onderweg verbrockelde Hans het in zijn zak, hij stond telkens stil en liet dan een brokje op de grond vallen.

„Hansje, wat sta je toch aldoor om te kijken,” zei zijn vader. „Loop toch door!”

„Ik kijk naar mijn duifje dat op het dak zit en dat me goeiendag wil zeggen,” antwoordde Hans.

„Malle jongen,” zei de vrouw, „dat is je duifje niet, dat is de morgenzon, die op de schoorsteen schijnt.”

Maar Hans wist dat wel; hij liet alleen maar telkens een stukje brood op het pad vallen.

De vrouw bracht de kinderen nog dieper het bosch in, zoover als ze van hun leven nog nooit geweest waren. Toen werd er weer een groote hoop takken opeengestapeld en een flink vuur aangestoken, en de vrouw zeide: „ga nu maar bij het vuur zitten, kinderen, en als jullie moe zijn, mag je wat gaan slapen; vader en ik gaan in het bosch houthakken en als we van avond klaar zijn, komen we jullie afhalen.”

Toen het middag was, deelde Grietje haar stukje brood met Hans, want hij had zijn stuk verkruimeld en op het pad gestrooid. Toen vielen ze in slaap. De zon ging onder, het werd avond, maar niemand kwam de arme kinderen halen. Ze werden eerst wakker toen het pikdonker was en het vuur was uitgegaan, en Hans troostte zijn huilend zusje en zei: „wacht maar Grietje, tot de maan opgaat, dan zullen we de stukjes brood volgen die ik uitgestrooid heb en die zullen ons de weg naar huis wijzen.” Eindelijk kwam de maan op, en toen ze zoo hoog stond

dat de stralen tusschen de boomen van het bosch door schenen, gingen ze op weg en probeerden de stukjes brood te vinden, maar ze zagen er geen enkel, want in het bosch waren een heeleboel vogels, en die hadden ze opgepikt. Hans was erg bedroefd, maar hij hield zich groot tegenover zijn zusje en zei: „we zullen toch de weg wel vinden.” Maar ze raakten aan het dwalen en wisten heelemaal niet meer welke kant ze uit moesten. Zoo dwaalden zij de heele nacht, en de volgende dag ook, tot het weer avond werd, maar nog altijd vonden ze geen uitweg uit het bosch, en ze hadden verschrikkelijke honger, want hun brood was al lang op en ze hadden niets te eten dan een paar boschbessen die hier en daar groeiden. Eindelijk waren ze zoo moe dat ze niet meer op hun beenen konden staan; toen gingen ze onder een boom liggen en slapen van moeheid dadelijk in. Toen ze wakker werden, was het al de derde ochtend dat ze van huis gegaan waren. Ze begonnen maar weer te loopen, maar raakten hoe langer hoe dieper in het bosch verdwaald, en als er niet spoedig hulp kwam, moesten ze van honger en dorst versmachten. Het werd weer middag. Daar zagen ze ineens een prachtig sneeuwwit vogeltje op een tak zitten; het was zoo'n mooi vogeltje en het zong zoo heerlijk, dat ze hun nood vergaten en bleven staan om er naar te luisteren. Toen het lied uit was, spreidde het zijn vleugels uit en vloog langzaam voor hen uit, van de eene boom naar de andere. De kinderen liepen het mooie vogeltje na, tot ze in eens vlak voor zich een huisje zagen. Het vogeltje vloog naar het dak van dat huisje en ging er op zitten. De kinderen kwamen dichtbij, en toen ze vlak voor het huisje stonden, zagen ze dat het geen gewoon houten hutje was van boomstammen of van planken gebouwd, maar het was een huisje van brood, en het dak was afgedekt met pannekoeken, en de vensters waren van doorschijnende kandijsuiker.

„Dat is een leuk huisje,” zei Hans; „laten we daar gaan wonen, dan kunnen we lekker eten. Ik ga een paar dakpannen eten, Grietje; eet jij maar een stuk van 't raam, dat is heerlijk zoet.” Hans rekte zich uit en brak een paar pannekoeken van het dak af, en proefde hoe die smaakten, en Grietje likte alvast even aan de ramen.

Daar hoorden ze van binnen uit de kamer een fijne stem roepen:

Hertje, haasje, muisje

Wie snoept daar van mijn huisje?

Maar de kinderen dachten dat het vogeltje dit riep en stoorden er zich niet aan; ze antwoordden:

Dat doet de wind,
Het hemelkind!

en snoepten rustig voort. Hans vond die dakpannekoeken heel lekker en haalde er nog wat naar beneden, en Grietje stootte een heele vensterruit stuk en ging daarop zitten zabbelen.

Daar ging op eens de deur van het huisje open en er kwam, voetje voor voetje, een stokoud vrouwtje uit te voorschijn, dat zich op een kruk steunde. Hans en Grietje

Hans en Grietje schrokken zoo.

schrokken zoo, dat ze het lekkers dat ze in hun handen hadden, op de grond lieten vallen. Het oudje schudde met het hoofd en zei: „Wel, lieve kinderen, wie heeft jullie hierheen gebracht? Kom maar binnen, jullie mag bij me blijven, ik zal je niets doen.” Ze gaf aan elk kind een hand en bracht ze zoo haar huisje binnen. Ze mochten aan tafel gaan zitten en ze kregen heerlijk eten: melk, en pannenkoeken met suiker, appels en noten. Toen maakte het oude vrouwtje twee bedjes voor de kinderen gereed met helder witte lakens en keurige dekentjes, en Hans en Grietje kropen er in en vonden het zoo heerlijk, alsof ze in de hemel waren.

Maar het oude vrouwtje was niet zoo vriendelijk als ze zich voordeed: ze was een booze heks, die op kinderen loerde, en ze had dat huisje van brood alleen maar gebouwd om ze er binnen te lokken. Als ze een kind in haar macht had, dan maakte ze het dood, kookte het alsof het een bokje was en at het op; dat was dan een feestdag voor haar. De heksen hebben roode oogen en kunnen daar niet ver mee zien, maar ze hebben een heel fijne reuk, evenals de dieren, en ze ruiken al uit de verte als er kinderen of menschen aankomen. Toen Hans en Grietje dan ook haar woning naderden, had de heks plezier: zij lachte boosaardig en zei: „die zullen mij niet ontsnappen,” en tooverde zich vlug in het vogeltje om, dat de kinderen de weg naar haar huisje wees.

's Morgens vroeg, voordat de kinderen wakker werden, was de heks al opgestaan, en toen zij de twee, met hun gezonde roode wangen, zoo heerlijk rustig zag slapen, zei ze bij zichzelf: „dat zal een lekker hapje worden!” Toen pakte ze Hansje met haar dorre, beenige hand stevig beet en droeg hem naar een kleine stal achter het huisje, en sloot hem op in een geitenhok; ze deed de traliedeuren op slot. Hans schreeuwde dat hij er uit wilde, maar

hoe hij ook riep en hilde, het gaf niets. Toen ging de heks naar Grietje, schudde haar wakker en riep: „sta op, luilak, ga water halen en kook gauw de pap voor je broertje; hij zit in de geitenstal en moet vetgemest worden. Als hij goed vet is, ga ik hem opeten.” Grietje begon bitter te huilen en smeekte de heks om haar broertje vrij te laten, maar al haar smeeken hielp niets: ze moest doen wat de booze heks verlangde.

Nu kookte ze voor de arme Hans het beste eten dat er te bedenken was, maar Grietje kreeg niets dan kreeftenschalen, die haar honger niet konden stillen. Elke morgen waggelde de oude heks naar het stalletje en riep: „Hans, steek je vingers door de tralies, dat ik kan voelen of je haast vet bent.” Maar Hans stak er een afgekloven botje doorheen en de heks, die slechte oogen had, kon niet zien dat ze voor de mal gehouden werd en dacht dat het wezenlijk Hans z'n vinger was, en verbaasde zich er over dat hij maar niet vetter werd. Toen er vier weken om waren en Hans al maar even mager bleef, werd ze ongeduldig en wilde niet langer wachten. „Hé, Grietje,” riep zij tegen het meisje, „breng nu vlug het water om te koken, want morgen moet Hans er aan gelooven, of hij vet of mager is.” Het zusje jammerde en schreide hartroerend, nu ze daarvoor het water aandragen moest; de tranen stroomden haar langs de wangen. En ze bad tot Onze lieve Heer: „O God, help ons toch!” — „Hadden de wilde dieren ons in het bosch maar opgegeten, dan waren we tenminste samen gestorven,” klaagde zij. Maar de heks riep: „Schei toch uit met dat gejammer, het helpt je toch niets.”

De volgende morgen moest Grietje vroeg opstaan, de ketel met water ophangen en het vuur er onder aansteken. „Eerst gaan we bakken,” zei de oude heks, „ik heb de oven al heet gemaakt en het deeg al gekneed.” Toen duwde ze het arme Grietje naar de oven,

10

waar de vlammen uitsloegen. „Kruip daar in,” zei de heks, „en kijk of de oven al goed heet is, dat het brood er al in kan.” Want ze dacht: als Grietje in de oven is, dan sluit ik de deur, en dan ga ik haar bakken en opeten. Maar Grietje merkte dat de heks wat kwaads in de zin had en antwoordde: „ik weet niet hoe ik daar in moet klimmen.”

„Domme gans,” zei de heks, „de opening is groot genoeg, kijk maar, ik zou er zelf wel in kunnen,” en om te toonen dat het waar was, strompelde ze er heen en stak haar hoofd in de oven. Toen gaf Grietje haar een duw, dat ze er heelemaal in schoof; meteen sloeg ze de ijzeren deur dicht en schoof de grendel ervoor. De heks begon verschrikkelijk te schreeuwen, maar Grietje holde weg, en zoo ondervond de booze heks wat ze anderen had willen aandoen: boontje komt om zijn loontje.

Nu liep Grietje hard naar Hans toe, maakte het deurtje van zijn stal open en riep: „Hans, we zijn verlost, de oude heks is dood.” Hans sprong uit de geitenstal, net als een vogel uit zijn kooi, als het deurtje van de kooi wordt opgedaan. Hij viel zijn zusje om de hals, en

ze kusten elkaar van blijdschap en dansten in het rond, zoo gelukkig waren ze dat ze weer vrij waren. Toen gingen ze in het huis van de heks, want nu hoefden ze niet bang meer voor haar te zijn, en daar vonden ze overal hoopen parels en edelgesteenten. „Die zijn nog mooier dan mijn kiezelstenen,” zei Hans, en hij stopte zijn zakken ermee vol. En Grietje zei: „daar wil ik ook wat van meebrengen naar huis,” en ze vulde haar schortje met al die mooie dingen.

„Maar nu moeten we weg!” zei Hans; „we moeten zorgen dat we zoo gauw mogelijk uit dit heksenbosch komen.” En zoo gingen ze op pad.

Toen ze een paar uur geloopt hadden, kwamen ze aan een groot water. „We kunnen er niet over,” zei Hans, „ik zie geen brug om naar de overkant te komen.” „En een bootje is er ook niet,” zei Grietje, „maar daar zwemt een witte eend, die zal ons er wel over brengen als ik het haar vriendelijk vraag.” Toen riep Grietje tegen het eendje:

Eendje, luister naar mijn liedje:
Aan de kant staan Hans en Grietje,
Er is geen weg en ook geen brug
Vaar ons dan over op je rug.

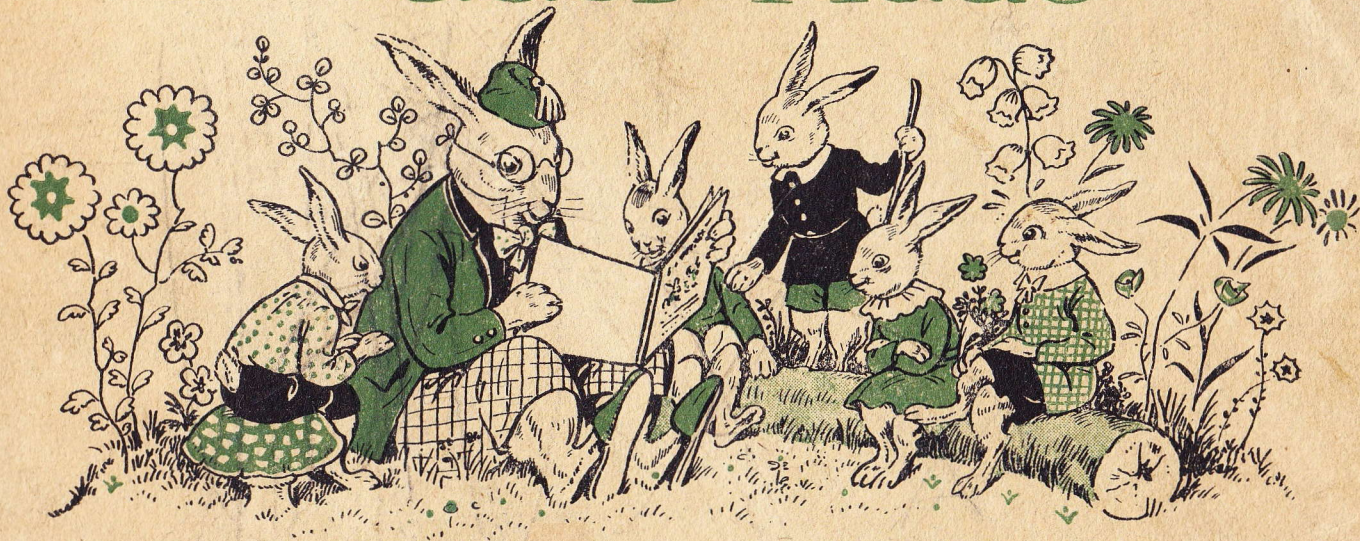
Het eendje kwam dadelijk aanzwemmen. Hans ging op zijn rug zitten en zei aan Grietje om naast hem te komen zitten. „Nee,” zei Grietje, „dat wordt te zwaar voor het eendje; het zal ons wel een voor een naar de overkant brengen.” En dat deed het lieve eendje graag. Toen ze gelukkig aan de overkant gekomen waren en nog een eindje waren voortgegaan, zeiden ze tegen elkaar: „Het is net of we hier al meer geweest zijn; het ziet er zoo bekend uit.”

Ja, hoe langer hoe bekender werd het, en eindelijk zagen ze in de verte het hutje van hun vader. Toen begonnen ze hard te loopen, ze stormden de kamer binnen, en vielen hun vader om de hals. Dat was een verrassing voor die arme man! Hij had geen gelukkig oogenblik meer gehad sinds hij de kinderen in het bosch had achtergelaten; aldoor had hij gedacht wat er toch van zijn kinderen zou geworden zijn, en dat hij toch zoo slecht had gedaan om ze zoo te bedriegen en aan hun lot over te laten. En zijn vrouw was in die tijd gestorven; die had er ook geen voordeel van gehad.

Toen schudde Grietje haar schortje uit, zoodat de parels en edelgesteenten door de kamer rolden; en Hans strooide de eene handvol na de andere uit zijn zak ook in de kamer rond. Nu was er een eind gekomen aan alle moeite en zorgen, en ze leefden verder gelukkig te zamen.

Piep, zei de muis,
Het sprookje is uit!

Sprookjesboeken van Vader Haas

NAVERTELD DOOR FELIX ORTT MET PRENTJES VAN JAN WIEGMAN

TWEEDE BOEKJE

UITGAVE VAN J. A. HAAS & ZOON
AZIJNFABRIKANTEN ~ ~ ~ HAARLEM

Sprookjesboeken van Vader Haas

TWEEDE BOEKJE

Sprookjes van Grimm, voor de kleintjes naverteld

DOOR

FELIX ORTT